

การพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจทางการบริหารของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ

Development of Simulation-Based Learning Program to Enhance Management Decision-Making Ability among After-Hours Nursing Supervisors

นัตยา รัตนพรรณ์^{1*}, ปรัชญานันท์ เทียงจรรยา², ศศิธร ลายเมฆ³ และ วิลลพร สมานกสิกรณ์⁴
Nattaya Rattanapan^{1*}, PRATYANAN THIANGCHANYA², SASITHORN LAIMEX³ and WILAPORN SAMANKASIKORN⁴

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท, หลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทางการพยาบาล, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

¹Degree of Master of Nursing Science, Department of Nursing Administration, Faculty of Nursing, Prince of Songkla University.

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์, สาขาวิชาการบริหารทางการพยาบาล, คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

² Assistant Professor, Department of Nursing Administration, Faculty of Nursing, Prince of Songkla University.

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์, สาขาวิชาการบริหารทางการพยาบาล, คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

³ Assistant Professor, Department of Nursing Administration, Faculty of Nursing, Prince of Songkla University

⁴ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์, สาขาวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์, คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

⁴ Assistant Professor, Department of Maternal, infant, and midwifery nursing, Faculty of Nursing, Prince of Songkla University

*E-mail: rnattaya@medicine.psu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยพัฒนาโปรแกรมและศึกษาความเป็นไปได้ของการนำโปรแกรมไปใช้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจทางการบริหารของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการโดยใช้สถานการณ์จำลอง กลุ่มตัวอย่าง คือผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารทางการพยาบาลและโปรแกรมสถานการณ์จำลอง จำนวน 4 คน พยาบาลปฏิบัติการที่กำลังจะได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ จำนวน 2 คน พยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการที่ปฏิบัติงานไม่เกิน 3 ปี จำนวน 20 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยการศึกษาแบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 พัฒนาโปรแกรมสำหรับการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจทางการบริหารของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ ผลการศึกษาพบว่า โปรแกรมสำหรับการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจทางการบริหารของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ ประกอบด้วย

บทเรียนสถานการณ์จำลอง 3 เรื่อง แผนการสอนผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ เรื่อง การตัดสินใจของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลหลังจากนำโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจทางการบริหารของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการไปใช้ ระยะที่ 2 ทดสอบความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของโปรแกรม ผลการศึกษาพบว่า 1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา บทเรียนสถานการณ์จำลองเท่ากับ 1.00 แผนการสอนผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ เรื่อง การตัดสินใจของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการเท่ากับ 0.83 และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลหลังจากนำโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจทางการบริหารของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการไปใช้เท่ากับ 0.84 2) การตรวจสอบความคงที่ในการวัด โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันเท่ากับ 0.70 3) การทดสอบโปรแกรมในระยะต้น สถานการณ์จำลอง ผลการศึกษาพบว่า ผลการทดสอบมีความสอดคล้องของสถานการณ์กับวัตถุประสงค์ มีความสมจริงของสถานการณ์ มีข้อเสนอแนะปรับปรุงเรื่องความกระชับของบท เพื่อให้ทันกับระยะเวลา 4) การทดสอบโปรแกรมกับผู้ใช้จริงในกลุ่มขนาดเล็ก ผลการศึกษาพบว่า ผ่านการทดสอบสามารถนำไปใช้ได้จริงได้ มีข้อเสนอแนะให้เพิ่มเติมเรื่องการจัดสถานที่ให้เป็นสัดส่วน มีป้ายชื่อระบุห้องต่างๆ และป้ายระบุตัวนักแสดง เพื่อความสมจริง และผู้เรียนได้เข้าใจตรงกันในสถานการณ์

โปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง โดยช่วยส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจทางการบริหารของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการในการจัดการสถานการณ์ทางการบริหารที่พบบ่อยในโรงพยาบาล

คำสำคัญ: การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง, การตัดสินใจทางการบริหาร, ผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ

Abstract

This study adopted an intervention development and feasibility design to develop and preliminarily evaluate a simulation-based learning program aimed at enhancing decision-making abilities in management among After-Hours Nursing Supervisors.

A purposive sample comprised three groups: (1) four experts in nursing management and simulation-based education, (2) two registered nurses assigned to assume After-Hours Nursing Supervisor roles, and (3) twenty registered nurses with ≤ 3 years of supervisory experience. The study was conducted in two phases.

Phase 1 focused on program development, integrating three high-fidelity simulation scenarios, structured instructional plans targeting management decision-making, and standardized data collection instruments.

Phase 2 evaluated feasibility and preliminary outcomes. Content validity was rigorously assessed by experts, yielding high indices for simulation scenarios (CVI = 1.00), instructional plans (CVI = 0.83), and measurement instruments (CVI = 0.84). The instruments demonstrated acceptable reliability ($r = 0.70$). Pilot implementation indicated strong alignment between simulation scenarios and study objectives, with high perceived

realism. Expert and user feedback informed refinements, including optimization of content conciseness and enhancement of the simulation environment (e.g., spatial configuration for privacy, clear area designation, and role identification) to strengthen fidelity and shared situational awareness.

In conclusion, the developed program demonstrated methodological rigor, practical feasibility, and potential effectiveness in improving management decision-making among After-Hours Nursing Supervisors. The program shows promise for integration into nursing management development, particularly for addressing routine administrative challenges in hospital settings.

Keywords: Simulation-Based Learning, Management Decision-Making Ability, After-Hours Nursing Supervisors.

บทนำ

ปัจจุบันการบริการสุขภาพในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศทางการแพทย์มาใช้ รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เศรษฐกิจ และนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข โรงพยาบาลในประเทศไทยหลายแห่งไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาลของรัฐ หรือเอกชนได้รับการรับรองคุณภาพโรงพยาบาลทั้งในประเทศและระดับสากล มีการแข่งขันด้านคุณภาพการให้บริการ รวมทั้งผู้รับบริการมีความคาดหวังต่อการบริการที่ตอบสนองความต้องการของตนเองมากขึ้น ผู้บริหารของโรงพยาบาลจึงให้ความสำคัญกับคุณภาพการบริการเป็นอย่างมาก เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและยกระดับองค์กร

องค์กรพยาบาลเป็นหน่วยงานที่มีการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องตลอด 24 ชั่วโมง ผู้บริหารทางการแพทย์ มีหน้าที่สำคัญจัดให้มีการดูแลผู้รับบริการอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพเพื่อตอบสนองกับความต้องการของผู้ใช้บริการที่ต้องการได้รับบริการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ คุ่มค่า คุ่มทุน และสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งความต้องการเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นตามความก้าวหน้าและความทันสมัยของการสื่อสารในโลกดิจิทัล (นงนุช บุญยัง และคณะ, 2564, พิมพิวิมล ยงใจยุทธ และ วัลภา อธิญนะภูมิ, 2567) ระบบการควบคุมคุณภาพการพยาบาล โดยในเวลาราชการ จะมีผู้บริหารทางการแพทย์ระดับต่าง ๆ ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายบริการพยาบาล ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายบริการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย เป็นผู้กำกับดูแล นิเทศอำนาจการ ให้งานการพยาบาลดำเนินไปตามมาตรฐาน และนอกเวลาราชการจะมีผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนหัวหน้าฝ่ายบริการพยาบาลในการนิเทศงาน ตรวจสอบการพยาบาล เป็นที่ปรึกษาประสานงาน รวมถึงการแก้ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วย

ผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการเป็นผู้บริหารระดับกลาง เป็นบุคคลสำคัญมีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงาน 3 ด้าน คือ 1) ด้านบริการพยาบาล รับผิดชอบในการนิเทศ ควบคุม กำกับงาน แนะนำ ชี้แนะ ประเมินผล เพื่อให้งานบริการพยาบาลมีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการบริการพยาบาลที่หน่วยงานกำหนด ตรวจสอบเพื่อประเมินสภาพผู้รับบริการ คาดคะเนปัญหาการบริการพยาบาล ร่วมวางแผนปฏิบัติได้เหมาะสม วินิจฉัยสั่งการที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรและเอื้ออำนวยให้บุคลากรสามารถทำงานอย่างมีความสุข 2) ด้านบริหารการพยาบาล ทำหน้าที่บริหารจัดการในเรื่องการวางแผน ควบคุม ประสานงาน ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกระดับ จัดสรรอัตรากำลัง

บุคลากรให้เกิดคุณภาพ การปฏิบัติ ตัดสินใจ สั่งการ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นนอกเวลาราชการ ต้องนำกระบวนการจัดการมาใช้ในการบริหาร บันทึกและรายงานที่มีประสิทธิภาพ และ 3) ด้านวิชาการพยาบาล มีการควบคุมการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกระดับ ให้เป็นไปตามหลักวิชาการมีความปลอดภัยในการปฏิบัติ ส่งเสริมพัฒนางานและบุคลากรให้เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน นิเทศการปฏิบัติงานของบุคลากร สอน หรือสาธิต วิธีการปฏิบัติการพยาบาลให้บุคลากรอย่างถูกต้องตามเทคนิค ขั้นตอน วิธีการ (พรกุล สุขสด, 2546) นอกจากนี้ผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการจะมีบทบาทในการเป็นผู้ที่ทำหน้าที่แทนหัวหน้าฝ่ายบริการพยาบาลนอกเวลาราชการในการบริหารงานด้านบุคลากร สิ่งแวดล้อม การประกันคุณภาพเหตุการณ์พิเศษ และตามที่ได้รับมอบหมาย (พนิดา เตชะโต, 2566, สภาการพยาบาล. (2561). บทบาทของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการด้านบริหารเป็นบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความปลอดภัยของทั้งพยาบาลและผู้รับบริการในโรงพยาบาล ผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการเป็นผู้ที่คอยดูแลให้ทุกอย่างในการทำงานราบรื่น ปลอดภัย และบรรลุเป้าหมาย หัวใจสำคัญของบทบาทนี้คือ การเป็นผู้นำ สร้างแรงบันดาลใจและนำทีมให้ผ่านพ้นอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้ ทั้งการจัดการบุคลากร การดูแลผู้รับบริการ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และการเป็นตัวแทนของโรงพยาบาลในการสื่อสารกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอก (Weaver, 2016) บทบาทดังกล่าวทำให้ผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการจำเป็นต้องมีความสามารถในการตัดสินใจทางการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการตัดสินใจในสถานการณ์จริงมักต้องดำเนินการภายใต้ข้อจำกัดของเวลา ทรัพยากร และข้อมูลที่มีอยู่ การตัดสินใจที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ป่วยและช่วยให้การดำเนินงานของหน่วยงานเป็นไปอย่างราบรื่น ในทางตรงกันข้าม การตัดสินใจที่ไม่เหมาะสมอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการดูแลผู้ป่วยและประสิทธิภาพของระบบบริการพยาบาล (Huber, 2018)

ปัญหาในเชิงปฏิบัติที่พบในหน้างาน คือ ผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการจำนวนหนึ่งยังไม่สามารถตัดสินใจได้ ต้องปรึกษาผู้บริหารระดับสูง เมื่อมีเหตุการณ์ฉุกเฉินที่ต้องตัดสินใจ(ฝ่ายบริการพยาบาล, 2567) ไม่กล้าตัดสินใจ การตัดสินใจบางครั้งผลออกมาไม่เป็นที่ยอมรับ ทำให้ขาดความมั่นใจและไม่พึงพอใจในบทบาทของตนเอง (นุศริน โกสีย์วงศานนท์, 2560) ซึ่งความสามารถในการตัดสินใจเป็นทักษะที่ต้องอาศัยการคิดเชิงวิเคราะห์และประสบการณ์สูง ส่งผลให้การบริหารจัดการสถานการณ์ไม่เป็นระบบ หรือเกิดความล่าช้าในการตัดสินใจ ร่วมกับในปัจจุบันการบริหารงานทางพยาบาลมีความซับซ้อนเพิ่มขึ้น และผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการอาจยังไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมในการตัดสินใจในหลายประเด็น ซึ่งจะนำไปสู่ผลกระทบต่อคุณภาพในการดูแลผู้ป่วยและความปลอดภัยในระบบบริการพยาบาล ขณะที่รูปแบบการพัฒนาศักยภาพที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เช่น การบรรยาย การนิเทศ หรือการสอนงานในสถานการณ์จริง มักเน้นการถ่ายทอดความรู้มากกว่าการฝึกทักษะการตัดสินใจในสถานการณ์ที่มีความซับซ้อน ส่งผลให้การพัฒนาทักษะเชิงปฏิบัติยังไม่ครอบคลุม

การพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจทางการบริหารของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้กับการปฏิบัติจริง การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation-based learning) เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายในการศึกษาพยาบาล เนื่องจากเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติในสถานการณ์ที่มีความใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง โดยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วย ผู้เรียนสามารถฝึกการวิเคราะห์สถานการณ์ การตัดสินใจ รวมทั้งสามารถสะท้อนการเรียนรู้ผ่านกระบวนการอภิปรายภายหลังการฝึกปฏิบัติ ซึ่งช่วยส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการตัดสินใจ

เชิงวิชาชีพ (Kolb, 1984)

การเรียนรู้ผ่านสถานการณ์จำลองมีพื้นฐานจากแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งอธิบายว่าการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเกิดจากการที่ผู้เรียนได้มีประสบการณ์จริง มีการสะท้อนการเรียนรู้ และนำความรู้ที่ได้ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ การจัดการเรียนรู้ลักษณะดังกล่าว จึงช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจจัดการปัญหาของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การใช้สถานการณ์จำลองในการศึกษาทางการแพทย์สามารถช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การให้เหตุผลทางคลินิก และการตัดสินใจของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ โดย Cant and Cooper (2010) พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองสามารถช่วยเพิ่มความสามารถในการตัดสินใจจัดการปัญหาของนักศึกษาพยาบาลและบุคลากรทางการแพทย์ นอกจากนี้ การเรียนรู้ผ่านสถานการณ์จำลองยังช่วยเพิ่มความมั่นใจในการปฏิบัติงานและส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพ

อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เกี่ยวกับการใช้สถานการณ์จำลองในด้านการศึกษาพยาบาลมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาลหรือพยาบาลวิชาชีพ เช่น การดูแลผู้ป่วยวิกฤต การช่วยฟื้นคืนชีพ หรือการดูแลผู้ป่วยในสถานการณ์ฉุกเฉิน ขณะที่การใช้สถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาทักษะด้านการบริหารทางการแพทย์ โดยเฉพาะการตัดสินใจของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการยังไม่พบมีการศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างขององค์ความรู้ในการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารทางการแพทย์ในบริบทดังกล่าว

ดังนั้น การพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองที่ออกแบบให้สอดคล้องกับสถานการณ์การบริหารทางการแพทย์ในบริบทจริง จึงเป็นแนวทางที่สำคัญในการส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ โปรแกรมดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกวิเคราะห์สถานการณ์ พิจารณาทางเลือก และตัดสินใจจัดการปัญหาอย่างเป็นระบบ รวมทั้งได้เรียนรู้จากประสบการณ์ผ่านกระบวนการสะท้อนคิดการเรียนรู้ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีโปรแกรมที่พัฒนาสำหรับผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยซึ่งเป็นหัวหน้าหอผู้ป่วยและมีประสบการณ์การปฏิบัติงานเป็นผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ เห็นว่าตำแหน่งผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการเป็นตำแหน่งบริหารที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่าตำแหน่งอื่น จึงมีความสนใจในการพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมการตัดสินใจของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ โดยมุ่งหวังว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะช่วยพัฒนาแนวทางการฝึกอบรมผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานพยาบาล รวมทั้งส่งเสริมความปลอดภัยของผู้ป่วยในสถานพยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองที่ส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจทางการบริหารของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

การศึกษาครั้งนี้ พัฒนาจากการนำ 3 แนวคิด คือ 1) แนวคิดการตัดสินใจตามกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารของ Harrison (1996) กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหาร ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การกำหนดวัตถุประสงค์ทางการบริหาร (2) การค้นหาทางเลือก (3) การเปรียบเทียบและประเมินทางเลือก (4) การตัดสินใจเลือก (5) การนำการตัดสินใจไปปฏิบัติ และ (6) การติดตามและควบคุม 2) ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Kolb's experiential learning theory) มีแนวคิดหลักคือ ผู้เรียนจะพัฒนาความรู้และทักษะผ่านการมีประสบการณ์ตรง มีวงล้อการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ (1) การเรียนรู้ประสบการณ์รูปธรรม (2) การสังเกตอย่างใคร่ครวญ (3) สร้างโมโนทัศน์เป็นแนวคิดนามธรรม และ (4) การทดลองปฏิบัติจริง (Kolb, 1984) และ 3) แนวคิดการจัดการศึกษาทางการพยาบาลด้วยสถานการณ์จำลอง (the nursing education simulation framework) ของ Jefferies (2005) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน 3) การปฏิบัติในสถานการณ์จำลอง 4) การออกแบบสถานการณ์จำลอง และ 5) ผลลัพธ์การเรียนรู้ โดยการประยุกต์ 3 แนวคิดมาเป็นกรอบในการวิจัย คือ แนวคิดการจัดการศึกษาทางการพยาบาลด้วยสถานการณ์จำลองของ Jefferies (2005) ใช้เป็นฐานในการออกแบบสถานการณ์จำลอง (simulation) ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb (1984) ใช้อธิบายกระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ และแนวคิดการตัดสินใจตามกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารของ Harrison (1996) ใช้เป็นฐานกำหนดองค์ประกอบของความสามารถในการตัดสินใจ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยพัฒนาโปรแกรมและศึกษาความเป็นไปได้ของการนำโปรแกรมไปใช้ (Intervention development and feasibility)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) เกณฑ์ในการคัดเลือก (Inclusion criteria) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารทางการพยาบาลและโปรแกรมสถานการณ์จำลอง จำนวน 4 คน พยาบาลปฏิบัติการที่กำลังจะได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ จำนวน 2 คน พยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการไม่เกิน 3 ปี จำนวน 20 คน เกณฑ์ในการคัดออก (Exclusion criteria) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารทางการพยาบาลและโปรแกรมสถานการณ์จำลอง พยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ และพยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการที่กำลังจะได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ ที่ลาป่วย ลาคลอด ลาศึกษาต่อ หรือ ไม่สามารถเข้าร่วมได้ครบกระบวนการศึกษา

เครื่องมือในการวิจัย แบบบันทึกการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา แบบบันทึกกระบวนการทำ alpha test และ beta test แบบบันทึกการตรวจสอบความคงที่ในการวัด (test-retest reliability)

การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 ระยะการพัฒนาโปรแกรมสถานการณ์จำลองสำหรับผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการในการส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจทางการบริหาร ระยะที่ 2 ระยะศึกษาความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของโปรแกรม มีการดำเนินการดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะการสร้างโปรแกรมสถานการณ์จำลองสำหรับผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการในการส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจทางการบริหาร มีขั้นตอนคือ

1.ศึกษาและรวบรวมสถานการณ์อุบัติการณ์ที่เกิดขึ้นสูงสุด 3 ลำดับแรกจากรายงานอุบัติการณ์ของโรงพยาบาลที่ศึกษา ย้อนหลัง 6 เดือน ตั้งแต่ มิถุนายน ถึงเดือน พฤศจิกายน 2567 โดยศึกษารวบรวมประเภท จำนวนอุบัติการณ์ที่ผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการรายงาน และปรึกษาผู้บริหารระดับสูงขณะปฏิบัติงาน เพื่อตัดสินใจในการบริหารจัดการนอกเวลาราชการ เพื่อนำมากำหนดเนื้อหาในโปรแกรมสถานการณ์จำลองส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ

2 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา ทบทวนวรรณกรรม เอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ และพัฒนาโปรแกรมสถานการณ์จำลองสำหรับผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการในการส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจทางการบริหาร โดยรายละเอียดของโปรแกรมประกอบด้วย 2.1) บทเรียนสถานการณ์จำลองสำหรับส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนา โดยนำผลการศึกษาอุบัติการณ์และประยุกต์ 3 แนวคิดมาสร้างบทเรียนสถานการณ์จำลอง คือ แนวคิดการจัดการศึกษาทางการพยาบาลด้วยสถานการณ์จำลองของ Jefferies (2005) ใช้เป็นฐานในการออกแบบสถานการณ์จำลอง (simulation) ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb (1984) ใช้อธิบายกระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ และแนวคิดการตัดสินใจตามกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารของ Harrison (1996) ใช้เป็นฐานกำหนดองค์ประกอบของความสามารถในการตัดสินใจ 2.2) แผนการสอนผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ เรื่อง การตัดสินใจของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ 2.3) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลหลังจากนำโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจทางการบริหารของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการไปใช้

ระยะที่ 2 ศึกษาความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของโปรแกรม โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1). การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) ในบทเรียนสถานการณ์จำลอง แผนการสอนผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ เรื่อง การตัดสินใจของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลหลังจากนำโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจทางการบริหารของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการไปใช้ โดยผู้วิจัยนำโปรแกรมให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ จำนวน 3 คน ตรวจสอบคุณภาพความตรงของเนื้อหา ค่าที่ยอมรับได้ CVI ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (รัตนศิริ ทาโต, 2567) 2). การหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยทำการตรวจสอบความคงที่ในการวัด (test-retest reliability) โดยผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลหลังจากนำโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจทางการบริหารของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการไปใช้ที่ปรับปรุงแก้ไขหลังจากตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาไปทดลองใช้กับผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่โรงพยาบาลตติยภูมิแห่งหนึ่ง จำนวน 20 คน ประเมินความสามารถในการตัดสินใจกับกลุ่มตัวอย่างเดิมจำนวน 2 ครั้ง ประเมินความสามารถในการตัดสินใจครั้งที่ 1 ห่างจากครั้งที่ 2 ระยะเวลา 14 วัน แล้วนำคะแนนที่ได้จากการประเมินความสามารถทั้ง 2 ครั้ง ตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์ของคำตอบในการตอบแบบประเมิน หลังจากนั้นนำมาคำนวณหาค่าความคงที่ในการวัดโดยใช้เครื่องมือด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ค่าที่ยอมรับได้ ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (Nunnally, 1978 อ้างถึงใน รัตนศิริ ทาโต, 2567) 3).การทดสอบโปรแกรมในระยะต้น (alpha test) สถานการณ์จำลอง 3 สถานการณ์ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาแล้ว โดยทีมผู้พัฒนาสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วยผู้วิจัย

จำนวน 1 คน อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสถานการณ์จำลองจำนวน 1 คน เพื่อดูว่าเนื้อหาถูกต้องหรือไม่ ขั้นตอนการเรียนรู้เหมาะสมหรือไม่ สถานการณ์จำลองสมจริงหรือไม่ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยหรือไม่ เวลาที่ใช้เหมาะสมหรือไม่ 4). การทดสอบโปรแกรมกับผู้ใช้จริงในกลุ่มขนาดเล็ก (beta test) หลังจากมีการแก้ไขปรับปรุงในการทดสอบ alpha test ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงของการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบโปรแกรมกับพยาบาลปฏิบัติการที่มีคุณสมบัติคล้ายกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 คน ทดลองในสถานการณ์เหมือนการใช้จริง เพื่อดูว่าโปรแกรมใช้งานได้จริงหรือไม่ โดยการประเมินจากความเข้าใจของผู้เข้าร่วม ระยะเวลาที่ใช้ และความเหมาะสมของสถานการณ์ ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียน

การวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์ของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รหัสโครงการ REC.68-477-19-6 ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2568 ถึง 8 ธันวาคม 2569

การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1).การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) ค่าที่ยอมรับได้ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (รัตน์ศิริ ทาโต, 2567) 2). การหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ตรวจสอบความคงที่ในการวัด (test-retest reliability) หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ค่าที่ยอมรับได้ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (Nunnally, 1978 อ้างถึงใน รัตน์ศิริ ทาโต, 2567) 3). การทดสอบโปรแกรมในระยะต้น (alpha test) โดยวิเคราะห์การให้ข้อเสนอแนะและผลการทดสอบโปรแกรมในระยะต้น (Alpha test) 4). การทดสอบโปรแกรมกับผู้ใช้จริงในกลุ่มขนาดเล็ก (beta test) วิเคราะห์การให้ข้อเสนอแนะและผลของการทดสอบโปรแกรมกับผู้ใช้จริงในกลุ่มขนาดเล็ก (Beta test)

ผลการวิจัย

1 การสร้างโปรแกรมสถานการณ์จำลองสำหรับผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการในการส่งเสริมความสามารถการตัดสินใจทางการบริหาร 1) ศึกษาและรวบรวมสถานการณ์อุบัติการณ์ จำนวนของอุบัติการณ์ย้อนหลัง 6 เดือนของโรงพยาบาลที่ศึกษา ผลการศึกษาพบว่า มีจำนวน 15 อุบัติการณ์ ส่วนใหญ่เป็นอุบัติการณ์การจัดสรรอัตรากำลังบุคลากรให้เกิดคุณภาพการปฏิบัติงาน มีจำนวน 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 33.33 การจัดการความไม่พึงพอใจของผู้รับบริการต่อบริการของหน่วยงาน จำนวน 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 26.67 การจัดการเรื่องการให้ข้อมูลผู้ป่วยยอมรับแนวทางการรักษา จำนวน 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 20.00 การบริหารจัดการกรณีผู้ป่วยปฏิเสธการจ่ายค่ารักษาพยาบาล จำนวน 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13.33 การจัดการการจำหน่ายและการส่งต่อผู้ป่วยวิกฤตไป ร.พ. ตติยภูมิ จำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.67 2). พัฒนาโปรแกรมสถานการณ์จำลองสำหรับผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการในการส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจทางการบริหาร ผลการศึกษาพบว่าโปรแกรมประกอบด้วย 2.1) บทเรียนสถานการณ์จำลองสำหรับส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ ประกอบด้วย 3 สถานการณ์ คือ การจัดสรรอัตรากำลังบุคลากรให้เกิดคุณภาพการปฏิบัติงาน การจัดการความไม่พึงพอใจของผู้รับบริการต่อบริการของหน่วยงาน และการจัดการเรื่องการให้ข้อมูลผู้ป่วยยอมรับแนวทางการรักษา โดยแต่ละเรื่องระยะเวลาเรียน คือบรรยายสถานการณ์ ชักถาม และวางแผนการปฏิบัติ (pre briefing phase) ระยะเวลา 10 นาที การดำเนินสถานการณ์จำลอง (scenario running) ระยะเวลา 15 นาที การสรุปผลการปฏิบัติ (debriefing phase) ระยะเวลา 25 นาที รวมเวลาที่ใช้ทั้งหมดแต่ละสถานการณ์ 50 นาที 2.2) แผนการสอนผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ เรื่อง การ

ตัดสินใจของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ เนื้อหาสำคัญประกอบด้วย ความหมายและความสำคัญของการตัดสินใจ ปัจจัยส่งเสริมสมรรถนะการตัดสินใจ ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจ เครื่องมือที่ใช้ในการตัดสินใจ ใช้ระยะเวลาในการสอน 1 ชั่วโมง 30 นาที 2.3) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลหลังจากนำโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจทางการบริหารของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการไปใช้ เป็นแบบประเมิน ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย 1) อายุ 2) ระดับการศึกษาสูงสุด 3) หอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงาน 4) ระยะเวลาทำงานที่ปฏิบัติงานเป็นผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ 5) การอบรมเพิ่มเติมหลักสูตรระยะสั้นสาขาการบริหารทางการพยาบาล หรือสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง 6) การได้รับการอบรม เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางการบริหารการพยาบาล ส่วนที่ 2 เป็นแบบประเมินความสามารถในด้านการตัดสินใจของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ ผู้วิจัยสร้างเป็นโจทย์สถานการณ์ จำนวน 2 สถานการณ์ สถานการณ์ละ 6 ข้อ โดยข้อคำถามแบบปรนัย ให้เลือกตอบคำตอบที่ถูกต้อง 1 ตัวเลือก จาก 4 ตัวเลือก และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบ rubric score ซึ่งประกอบด้วยชุดของเกณฑ์หรือคำอธิบายที่มีความเฉพาะเจาะจงและมีความต่อเนื่องกัน (รัตนภรณ์ ทรงนภาภูมิกุล, 2560) สำหรับวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ โดยมีเกณฑ์การประเมิน 4 ระดับ คือ 1 คะแนน 2 คะแนน 3 คะแนน และ 4 คะแนน ตามลำดับ

2 ศึกษาความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของโปรแกรม ผลการวิจัยพบว่า 1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ในบทเรียนสถานการณ์จำลอง บทเรียนสถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการมีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 1.00 สามารถนำบทเรียนสถานการณ์จำลองไปใช้ได้ มีข้อเสนอแนะให้ปรับชื่อเรื่องของสถานการณ์จำลองที่ 3 ให้สื่อความหมายให้ชัดเจน ขั้นตอน debriefing ในสถานการณ์จำลองทั้ง 3 สถานการณ์ ให้ปรับแนวคำถามคำตอบสำหรับใช้ในขั้นตอน debriefing ตามกระบวนการตัดสินใจของ Harrison (1966) แผนการสอนผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ เรื่อง การตัดสินใจของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ มีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.83 สามารถนำแผนการสอนไปใช้ได้ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลหลังจากนำโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองไปใช้ ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.84 สามารถนำเครื่องมือรวบรวมข้อมูลไปใช้ได้ มีข้อเสนอแนะให้ ตัดข้อคำถามออก 2 ข้อเนื่องจาก มีความซ้ำซ้อน และปรับข้อคำถาม และข้อความในตัวเลือกให้มีความกระชับ สั้นลง 2) การหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยทำการตรวจสอบความคงที่ในการวัด (test-retest reliability) พบว่าแบบประเมินมีความสมบูรณ์ ครบถ้วน 15 ฉบับ หลังจากนั้นนำมาคำนวณหาค่าความคงที่ในการวัดโดยใช้เครื่องมือด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ได้เท่ากับ 0.70 สำหรับเครื่องมือที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นใหม่ถือเป็นค่าที่ยอมรับได้ (Nunnally, 1978 อ้างถึงใน รัตนศิริ ทาโต, 2567) 3) การทดสอบโปรแกรมในระยะต้น (alpha test) พบว่าผลการทดสอบมีความสอดคล้องของสถานการณ์กับวัตถุประสงค์ มีความสมจริงของสถานการณ์ มีข้อเสนอแนะปรับปรุงเรื่องความกระชับของบท เพื่อให้ทันกับระยะเวลา 4) การทดสอบโปรแกรมกับผู้ใช้จริงในกลุ่มขนาดเล็ก (beta test) พบว่า ผ่านการทดสอบสามารถนำไปใช้จริงได้ มีข้อเสนอแนะให้เพิ่มเติมเรื่องการจัดสถานที่ให้เป็นสัดส่วน มีป้ายชื่อระบุห้องต่างๆ และป้ายระบุตัวนักแสดง เพื่อความสมจริง และผู้เรียนได้เข้าใจตรงกันในสถานการณ์

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยพัฒนาโปรแกรมและศึกษาความเป็นไปได้ของการนำโปรแกรมไปใช้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจทางการบริหารของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการโดยใช้สถานการณ์จำลอง โดยการศึกษาแบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 พัฒนาโปรแกรมสำหรับการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจทางการบริหารของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ ผลการศึกษาพบว่า โปรแกรมสำหรับการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจทางการบริหารของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ ประกอบด้วย บทเรียนสถานการณ์จำลอง 3 เรื่อง แผนการสอนผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ เรื่อง การตัดสินใจของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลหลังจากนำโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจทางการบริหารของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการไปใช้ ระยะที่ 2 ทดสอบความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของโปรแกรม ผลการศึกษาพบว่า 1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา บทเรียนสถานการณ์จำลองเท่ากับ 1.00 แผนการสอนผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ เรื่อง การตัดสินใจของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการเท่ากับ 0.83 และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลหลังจากนำโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจทางการบริหารของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการไปใช้เท่ากับ 0.84 2) การตรวจสอบความคงที่ในการวัด โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันเท่ากับ 0.70 3) การทดสอบโปรแกรมในระยะต้น สถานการณ์จำลอง ผลการศึกษาพบว่า ผลการทดสอบมีความสอดคล้องของสถานการณ์กับวัตถุประสงค์ มีความสมจริงของสถานการณ์ มีข้อเสนอแนะปรับปรุงเรื่องความกระชับของบท เพื่อให้ทันกับระยะเวลา 4) การทดสอบโปรแกรมกับผู้ใช้จริงในกลุ่มขนาดเล็ก ผลการศึกษาพบว่า ผ่านการทดสอบสามารถนำไปใช้จริงได้ มีข้อเสนอแนะให้เพิ่มเติมเรื่องการจัดสถานที่ให้เป็นสัดส่วน มีป้ายชื่อระบุห้องต่างๆ และป้ายระบุตัวนักแสดง เพื่อความสมจริง และผู้เรียนได้เข้าใจตรงกันในสถานการณ์ แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในด้านเนื้อหาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของโปรแกรม ผลการศึกษาดังกล่าวอาจอธิบายได้ว่า การออกแบบโปรแกรมโดยการประยุกต์ 3 แนวคิดมาเป็นกรอบในการวิจัย คือ แนวคิดการจัดการศึกษาทางการพยาบาลด้วยสถานการณ์จำลองของ Jefferies (2005) ใช้เป็นฐานในการออกแบบสถานการณ์จำลอง (simulation) ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb (1984) ใช้อธิบายกระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ และแนวคิดการตัดสินใจตามกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารของ Harrison (1996) ใช้เป็นฐานกำหนดองค์ประกอบของความสามารถในการตัดสินใจ โดยพิจารณาเนื้อหาและสถานการณ์ที่สอดคล้องกับบริบทการบริหารทางการพยาบาลในสถานการณ์จริงของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้กับการปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การใช้สถานการณ์จำลองยังช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์สถานการณ์และพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kolb (1984) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองช่วยส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์และพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การเรียนรู้จากประสบการณ์จะเกิดขึ้นได้ดีเมื่อผู้เรียนมีโอกาสเผชิญกับสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง และสะท้อนการเรียนรู้จากประสบการณ์ดังกล่าวได้ และผลการประเมินความเป็นไปได้ของโปรแกรมพบว่า โปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองที่พัฒนาขึ้นมีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (Content

Validity Index: CVI) อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินว่าเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโปรแกรม และสามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมได้จริง นอกจากนี้ บทเรียนสถานการณ์จำลองยังได้รับการทดสอบในขั้นตอนการทดลองใช้ Alpha test และ Beta test ซึ่งเป็นขั้นตอนการทดสอบการดำเนินการสถานการณ์ ผลการทดสอบพบว่าโปรแกรมสามารถนำไปใช้ได้จริงและมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ในการพัฒนาความสามารถของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ จึงเป็นการยืนยันว่าบทเรียนนี้สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองต่อไปได้ และจากผลการศึกษานี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนาโปรแกรมได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาทบทวนวรรณกรรม การวิเคราะห์เนื้อหา การออกแบบสถานการณ์จำลอง และการตรวจสอบความเป็นไปได้ของโปรแกรมก่อนนำไปใช้จริง กระบวนการดังกล่าวช่วยให้สามารถปรับปรุงเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ Cant and Cooper (2010) พบว่าการใช้สถานการณ์จำลองในการจัดการเรียนรู้ทางการพยาบาลช่วยเพิ่มความสามารถในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานของผู้เรียน และสอดคล้องกับ Huber (2010) พบว่า การพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจของผู้บริหารทางการพยาบาลจำเป็นต้องอาศัยการฝึกฝนผ่านสถานการณ์ที่มีความใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง เพื่อให้สามารถพัฒนาทักษะการวิเคราะห์และการตัดสินใจในสถานการณ์ที่มีความซับซ้อนได้ เมื่อพิจารณาในบริบทของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ พบว่าบทบาทดังกล่าวต้องเผชิญกับสถานการณ์การบริหารจัดการที่หลากหลายและมีความซับซ้อน เช่น การบริหารกำลังคน การจัดการเหตุการณ์ฉุกเฉิน และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน ดังนั้น การพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการได้ฝึกวิเคราะห์และตัดสินใจในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาความสามารถของบุคลากร

ดังนั้น ผลการวิจัยในครั้งนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่าโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองที่พัฒนาขึ้นสามารถเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจทางการบริหารของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ เพราะเป็นโปรแกรมเฉพาะกลุ่ม ผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ และใช้ incident-based simulation ที่นำมาจากสถานการณ์จริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาความสามารถของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการในด้านการบริหารจัดการและการตัดสินใจทางการบริหารในสถานการณ์ต่างๆได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองส่งเสริมการตัดสินใจทางการบริหารของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ โดยยังไม่ได้มีการนำโปรแกรมไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายในสถานการณ์จริง ดังนั้นหน่วยงานด้านการบริหารทางการพยาบาลสามารถนำโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในการฝึกอบรมผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการได้โดยประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมในบริบทของการปฏิบัติงานจริง และพิจารณาปรับปรุงเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหน่วยงานมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปประยุกต์ในการพัฒนาความสามารถของบุคลากรพยาบาลด้านการบริหารจัดการอื่นๆ เช่น การบริหารกำลังคน การจัดการความเสี่ยง หรือการจัดการเหตุการณ์ฉุกเฉินในหน่วยงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจทางการบริหารของบุคลากรพยาบาล

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาผลของโปรแกรมการเรียนรู้ในสถานการณ์จำลองในการส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการในรูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจทางการบริหารก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม และควรมีการประเมินประสิทธิผลของโปรแกรม ก่อนเสนอแนะขยายผลการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- นงนุช บุญยัง, ปราโมทย์ ทองสุข และปรัชญานันท์ เทียงจรรยา (บก). (2564). ตำราการบริหารการพยาบาล. สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
- นุศริน โกสีย์วงศานนท์.(2560). ผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการที่โรงพยาบาลระดับตติยภูมิแห่งหนึ่ง สังกัดสำนักการแพทย์กรุงเทพมหานคร.[วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- ฝ่ายบริการพยาบาล โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ เวชวิวัฒน์. (2567). บันทึก เหตุการณ์นอกเวลาราชการ โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ เวชวิวัฒน์. ฝ่ายบริการพยาบาล โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ เวชวิวัฒน์.
- พนิดา เตชะโต. (2566). โครงการพัฒนาศักยภาพผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ กลุ่มใหม่. https://medinfo.psu.ac.th/nurse/Docs/Self-learning/66sup_RN_role.pdf
- พรกุล สุขสด. (2546). สมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้ตรวจการพยาบาลนอกเวลาราชการ โรงพยาบาลรัฐ.[วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์วิมล ยงใจยุทธ, และวัลภา อรัญนะภูมิ. (2567) กลยุทธ์ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางการพยาบาลในศตวรรษที่ 21. วชิรสารการพยาบาล, 26(2), 136-150.
- รัตน์ศิริ ทาโต. (2567). การวิจัยทางพยาบาลศาสตร์: แนวคิดสู่การประยุกต์ใช้ (ฉบับปรับปรุง). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนภรณ์ ทรงนภาวุฒิกุล. (2560). การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยการให้คะแนนแบบรูบริค: Scoring Rubrics.วารสารบัณฑิตวิทยาลัย, 12(1), 1-14.
- สภาการพยาบาล. (2561). ประกาศสภาการพยาบาล เรื่อง นโยบายสภาการพยาบาลเกี่ยวกับกำลังคนในทีมการพยาบาล. [https://www.tnmc.or.th/images/userfiles/files/003\(1\).pdf](https://www.tnmc.or.th/images/userfiles/files/003(1).pdf)
- Cant, R.P., & Cooper, S. J. (2010). Simulation based learning in nurse education: Systematic review. Journal of Advanced Nursing, 66(1), 3-5.
- Harrison, E. F. (1996). A process perspective on strategic decision making. Management Decision, 34(1), 46-53.
- Huber, P.R. (2010). Leadership and nursing care management (4th ed) Elsevier.
- Jefferies, P. R. (2005). A framework for designing, implementing, and evaluating Simulations used as teaching strategies in nursing. Nursing education

perspectives, 26(2), 96-103.

Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall Inc.

Weaver, S. H. (2016). *Exploring the administrative supervisor role and its perceived Impact on nurse and patient safety*. [Doctoral dissertation]. New Jersey University.